Број 34 У Новом Саду, у среду 14 фебруара 1907. Година XLII.

„Застава“ излази сваки дан дванаута, а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. а на три месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За оглас плаћа се по 12 пот. од сваке врсте сваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића. Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Говор дра Ђорђа Красојевића,

народног посланика

у XLVI седници сабора краљевине Хрватске, Славоније и Далмације, држане 10. (23.) фебруара о. г.

Високи саборе! Један од господе предговорника рекао је, да би требали ову дебату закључити, да се пређе што пре на уставне реформе. Прихваћам ту напомену и бићу кратак. Изјављујем одмах у почетку, да имам поверење у данашњу владу и да ћу гласати за предложени буџет. Ово могу мирне дуже учинити, а да не дођем у сукоб са страначким начелима, јер је наша странка пре пет година закључила, да ће радити на том, да се постигне самосталност Угарске према Аустрији и Хрватске према Угарској. Од тога доба пропагирала је наша странка ту идеју и после не пуне две до три године дошло је до тога, да се пређе са речи на дело.

На конференцији речкој и задарској споразумеле су се хрватске и српске опозиционе странке и ступиле у коалицију.

Постанак ове наше коалиције пада беш у оно време, кад је у Угарској била криза у највећем јеку. Нашој коалицији ваљало је да заузме положај према кризи у Угарској и она је то учинила онда, када се ломило између Беча и мађарског народа, онда, када је изгледало, да ће се у Угарској увести апсолутизам, а код нас позатварати најугледније хрватске и српске патриоте; једном речју: кад се није могло слутити, како ће се решити угарска криза, приступила је наша коалиција мађарским коалиционим странкама приправна до краја да истраје у борби против Беча.

Ми смо ово учинили, да покажемо, да волимо и поштујемо свачију слободу и да покажемо, да нисмо вољни, да будемо гробари ничије, па ни слободе мађарског народа. Осим тога упућивао нас је на тај корак добро схваћени интерес нашег народа, те горко искуство стечено после 1848 и 1867. године, које нам је довикивало на сваком кораку: кидајте с Бечом.

Мађарски народ се борио за слободу, за независност своју и шта је било природније, него да ми, који смо се код куће борили против једног тиранског система, приступимо мађарским коалиционим странкама, те да заједнички одбијемо ону сабласт, што се зове апсолутизам.

Апсолутизам је одбијен и дошао је нови курс.

Коалиционе странке задржале су своје програме и приступиће њиховом остварењу чим се у нашој домовини уведу уставне реформе, које сматрамо гаранцијом самосталнијег живота нашег народа, његовог привредног и социјалног напретка те условом за сједињење Далмације.

Као што је познато, осим револуцијом не да се ниједан програм на један мах извести но како ми не мислимо извојевати наш програм путем револуције, то ћемо радити поступно, сматрајући постојећу нагодбу за исходиште, за полазну тачку, са које ћемо приступити остварењу нашег програма.

Поштовани саборе! Међу уставним реформама сматрамо ми за најглавнију: промену изборног реда на темељу опћега, непосредног, једнаког и тајног права гласа са заступством мањине. Ову реформу зато сматрамо за најважнију, што ће се на тај начин најшири народни слојеви заинтересовати за народну политику и што ће на темељу таквог изборног реда изабрано народно заступство у истини бити израз праве народне воље те ће оно моћи тим енергичније приступити к остварењу народних идеала. (Заст. Иван Затлука: И нас хоћете тероризирати.) И кад смо уверења, господо, да ће утецај најширих народних слојева на народну политику овој дати већу важност према факторима, с којима ћемо имати да решавамо политичка питања, онда не смемо предузети ништа, што би кочило напредак тих најширих народних слојева, него на против морамо употребити сву своју снагу, да се ти слојеви ојачају и оснаже. Према овом морамо радити на том, да се што више негује економска страна у буџету, те да се на тај начин спречи пропадање народа, јер народ, који није економски јак, тај ће изгубити не само своју личну слободу, него и државну самосталност. Зато се мора све употребити, да се народ дигне економски. До сада се већ види, да само задругарство може да народ економски препороди, да је то темељ будућности, а то нам може помоћи и у садашњости. С тога држим, да задругарство морамо помагати и неговати, јер ако не напрегнемо све силе, да економски поправимо положај нашег народа, то он неће моћи издржати у такмицу са другим напредним народима, па ћемо тако изгубити и оне политичке слободе које хоћемо да зајамчимо на овом сабору. (Заст. др. Карло Бошњак: Тражите финанцијалну самосталност.) Све је то ту.

Поштовани саборе! Ми ни смо одвише одушевљени за овај прорачун, али верујемо у боље дане, верујемо за то, што верујемо у мисао: да само у слови хрватског и српског народа лежи напредак наше домовине. Зато што је то здрава мисао, она мора наћи својих присталица и дочекати своје време. Верујем, господо, да је то време бливу, па зато гласам за прорачун. (Одобравање на десници.)

Изјава дра Ђорђа Красојевића

народног посланика

у седници од 25. фебруара сабора краљевина Хрватске, Славоније и Далмације.

У седници од 25. фебруара о г. увео је реч др. Ђорђе Красојевић пре дневног реда и рекао ово:

„Од како је код нас уведен нови курс, од тога доба се организовала једна нова банда, која хоће људе из новог курса да прикаже као велеиздајнике. Тој банди служи и извештач „Пестер Лојда“, који је у броју 48. о. г. у провидној намери изврнуо садржај мога онома дашњег говора.

Ја сам наиме у свом говору рекао ово:

„Ми нисмо одвише одушевљени за овај прорачун, али верујемо у боље дане, верујемо зато, што верујемо у мисао: да само у слови хрватског и српског народа лежи напредак наше домовине“.

Извештач „Пестер Лојда“ јавио је то овако:

„In der Einigkeit Kroatiens und Serbiens, liegt die zukunft des Landes“. (У заједници Хрватске и Србије лежи будућност ове земље)

Ја немам речи да осудим овај начин извештавања, па зато молим високо председништво, да води рачуна о овим појавама“.

Како се љути „Србобран“.

Сваки сабор већ на почетку изагна оне, који нису ушли у сабор по закону и вољом народа. Зато је свуда верификација на почетку. И хрватско-славонски сабор је почео ту ствар, али ју није довршио. — И „Застава“ је споменула ту ствар.

Ево шта вели на то „Србобран“:

„Што се пак тиче верификације, то није ствар, у којој одлучујемо само ми Ми до душе знамо, да је то „Застави“ најпреће питање. Али знамо и то, да има још и прешнијих народних послова. За вољу оне банде око „Заставе“ не можемо ми пренебрећи ових послова“.

Ко ово прочита, томе је сасвим јасно, како изгледа у души „Србобрановој“. А на послетку морамо признати, да има и зашто да се љути. Зора зори већ и онде, где се „Србобран“ није надао. Зора зори и у тој зори већ га виде какав је. Шта ћемо? Дође време да и задани. А то није нико могао зауставити, па ни „Србобран“.

Немачки листови о Србији.

Немачки листови „Altonaer Nachriehten“ и „Düsseldorfer General Anzeiger“ доносе овај уводни чланак свога нарочито изасланог дописника, који је дошао у Београд на новинарску анкету.

„Европска штампа била је у последње време много пута узнемиравана разним вестима о тобож предстојећим „превратима“ у Србији. Они, који су из ближе познати са приликама, били су на чисто, да су те вести дело неких незадовољника. Па ипак требало је се уверити, да ли постоји што год у истини од тих распростртих вести.

Ја сам у Београду говорио, једно за другим, са са ашњим као и бившим министрима, а који се сада налазе у опозицији, као и са свима вођама појединих странака и политичарима; потражио сам своје старе пријатеље, од којих су неки дипломате у Београду, и у опште, ништа нисам пропустко, што би могло послужити, да дођем до потпуно објективног суда о политичкој ситуацији у Србији. — Да би се у главном оцртали моји следећи наводи, треба у напред рећи, да у свима вестима, које се, о Србији, распростиру по свету, нема ни једне истините речи.

На промену на престолу нико ни не мисли. Краљ Петар се са великом савесношћу придржава устава. Нема никога који не би признавао добру вољу краљеву, да у смислу своје заклетве верно влада по уставу и да му је само добро отаџбине пред очима.

И анекдоте о престолонаследнику Ђорђу спадају у област бајака. Престолонаследник је млад, свеж, човек, пун воље за живот. То је боље, него да седи непрестано у соби. Врло је наклоњен телесном спорту, и сматрају га за најбољег пливача и доброг јахача. Ничег рђавог у његовом карактеру нема.

Што се привредног и финансијског положаја Србије тиче, он није ни мало незадовољавајући. Баш пре два месеца депоновала је влада ануитет државног дуга за 1907. годину у износу 15 милијона динара, и то само из прихода прошле године. Приходи у прошлој години, у пркос царинског рата са Аустро-Угарском, благодарећи доброј жетви, били су задовољавајући, јер су приходи за првих десет месеци изнели за 2 и по милиона динара више, него у години 1905.

Пропаст Лојдова брода.

Услед јаке буре, која је беснела ових дана по морима, десило се неколико несрећа, међу којима се нарочито истичу по броју жртава она код Хук ван Холанда и сада ова, која је постигла велики пароброд Лојдова друштва „Императрикеу“. Широко, који бесни у јужним крајевима, уништио је овај пароброд. Пароброд „Императрикс“, који је својина Лојдова друштва, кренуо се 6. о. м. под заповедништвом капетана Геза из Трста у Бомбај. Када је био према јужном врху Грчке, услед јака широка био је принуђен да окрене према

обали и тада код предгорја Елафониса, јужног врха Грчке, наиђе на стену и разбије се. На „Императрици“ било је 120 морнара и 20 путника. Она је један од највећих пароброда Лојдова друштва. Чим је стигла вест у Трст о несрећи овог пароброда, одмах је Лојдово друштво упутило свој пароброд „Кастора“, да похита из Кандије на место несреће. Прве вести о судбини брода добило је Лојдово друштво тек јуче у јутру и оне гласе: Повереник Лојдов и сам је учествовао при спасавању на пароброду „Кастору“. Путници, паробродски часници и потчасници са „Императрице“, изузевши трећег машинисту Мартинчића, спашени су. Од остале момчадије са пароброда погинуло је 39 особа, међу овима 8 ложача Арапа Товар, што је био на пароброду, скоро је сав пропао. По наредби аустроугарског конзула „Касторе“ ће до сутра остати у Канеји, а затим ће даље носити путнике и момчадију са „Императрице“. — По извештају, који је агентура Стефани добила из Канеје, талијански брод „Куртатона“, који је такође учествовао при спасавању „Императрице“, приспео је у Канеју са 33 спасена бродоломника. — Лечник настрадала пароброда др. Фијала, који је родом из Беча, приликом овом такође се удавио. Само пароброд „Императрице“ не може се више спасти. Товар му је са малим изузетком сав пропао. Више људи се подавило с тога, што су дуго чекајући помоћ изгубили стрпљење, те поскакали у море. Синоћ око 9 сати вратио се и руски убојни брод, који је такође учествовао при спасавању, у Канеју и донес је многе спашене путнике са „Императрице“. Међу овима има пет рањених, али им ране нису опасне. Рањене Талијане примио је талијански конзул у талијанску војничку болницу. Паробродски капетан и остали часници остали су неповређени. — Приликом ове несреће, која је задесила овај Лојдов пароброд, стигли су управи друштвеној многи брзојави, који изражавају саучешће И краљ Фрања Јосиф преко дворске канцеларије распитивао се за случај и наредио је, да му се свака вест одма достави.

Савез међу најамницима.

Читамо у београдској „Политици“ Бугарски министар унутрашњих дела, Петков, најмио је неколико чета мангуна из Софије и унутрашности Бугарске, да њима терорише опозицију. Дела тих прних чета како у Софији тако и у унутрашности Бугарске саопштили смо раније читаоницама. Та су дела била упућена до сад само против опозиције, али се сад ови мангупи окренули против свога газде, министра Петкова Побунили су се, што их слабо плаћа, те немају шта да једу и пију. па су ово дана отишли пред кућу Петковљеву и почели да му прете, ако их боље не плати. Министар је одмах телефоном известио први полицијски кварт, те су протестанти одмах тамо отерани.

Шта мислите да су им тиме учинили? Нећете се сетити. — Тамо су им одмах у жандармском казану скували добру чорбу, почастили их ракијом, па их онда обукли у жандарско одело и пустили у варош!

Сад се ти нови чувари безбедности у Софији разликују од старих што не носе нумеру. Они ће тако носити жандарску униформу и бити на жандарском буџету до 18. овог месеца, кад сједињене опозиционе странке сазивају митинг. Тада ће им се вратити њихово старо одело и — батине.

„3. јануар.“

У Рушчуку је почео да излази нови бугарски опозициони лист, који се зове „3. јануар.“ На овај су дан софијски студенти извиждали кнеза Фердинанда.

Статистика Буковине.

Буковина је крунска земља аустријске половине монархије. Она има у простору 10.442 квадратних километара. Најновијим пописом крајем 1905. године нашло се да Буковина има свега 723.503 становника и то: Малоруса 297 798, Румуна 229.018, Јевреја 96.150, Немаца 63.336, Пољака 26 857, Мађара 9516. Главно је место Черновица са 67.622 становника.

У одбрану истине.

У 11. броју „Браника“ од о. г. изашла је изјава дванаесторице свештеника модошког изборног среза, којом се протреса питање о избору посланика у томе срезу. У тој својој изјави дотичу се и моје маленкости, те ме тешко оптужују и ако им за то нисам дао никаква повода. У изјави дванаесторице српских свештеника стоји од речи до речи ово:

„Познато је, да је Мата Косовац приликом збора радикалне странке у Вел Бечкереку 9. нов. 1906 жестоко напао јерархију нашу, а свом снагом жестине своје окомио се на управу епархије ове, и ако је то зацело против свог уверења чинио, јер добро зна, да у епархији овој влада ред и рад и да је у свему наболе пошло. Тим својим нападајима огрешио се о истину само да народ заведе. Препоручио се као непријатељ јерархије непријатељ реда и рада, који у овој епархији влада“.

Као што се види ово је најтежа оптужба, која се могла подићи против једног јавног раденика. Ту тешку оптужбу против мене ето подижу дванаест српски свештеника без сваког узора, а ничим је не доказују. Већ ово је врло жалосна појава, а тим је жалоснија што у тој целој ствари нема ни трунка истине, те ова јавна оптужба остаје као проста обеда.

Ја сам говорио на збору Великом Бечкереку горњега дана, али сам у напред изјавио, да ћу се ограничити на изнашање чињеница. Изнео сам дакле, да су наши предци дошли у ове земље као народ, и што су тражили и уговарали, (то су чинили као народ. У томе правцу сам изнео све од сеобе до 1790. год. а за тим од те године па до бурних дана 1848 9. г. После сам изнео све оно, што се догађало у добу апсолутизма, па сам прешао на доба уставности, те сам разгледао и питање наше народно црквене автономије.

За тим сам за сво то време разгледао рад наше јерархије и уповорио на оне прилике, кад се она од свога народа одвојила и као такова радила у јавним пословима. После сам прешао на доба рада и борбе на пољу наше автономије, те сам уповорио на борбу око председништва у сабору именовање патријарха, питање „синодског операта“ и питање „јединдинственог статута“, а завршио сам са данашњим сукобом наше јерархије са народом. Изнео сам рад и борбу нашега народа у томе добу, а завршио са борбом и радом српске народне радикалне странке у томе правцу у најновије време. О епархијској управи темишварској, као таковој, нисам проговорио ни речи него је о том расправљао други говорник. Ја сам споменуо толико, да се код нас почео делимично уважати „јединствени статут“ иако није постао законом. Уповорио сам да се то чини и у темишварској епархији постављањем администратора, који тако спремају поље за себе и обично се ствар сврши са наименовањем пароха-свештеника. Дакле и ту сам изнео чисту чињеницу и ништа више, те сам остао доследан својој горњој изјави.

Као што се види ту су у питању наше јерархије изнесене голе чињенице из прошлости и садашњице без сваког тумачења, а тим нисам онда никога нападао нити сам се могао огрешити о истину, а тим није исказано ни непријатељство према јерархији и епархијској управи темишварској. И тако тај део изјаве дванаесторице српских свештеника, којим се мене дотичу, остаје као тешка обеда и жалосна неистина. Види се да су они покушали да заведу народ, а можда и још кога, те је и то ружно, а тим је ружније, што мени то подмећу без сваког разлога, па се још сами хвале, како им на срцу лежи правда и истина!

Нека је карактеристике ради прибележено још и ово: Истина је то да је у темишварској епархији наговештен ред и рад, те сам и сам то тада поздравио Но истина је и то, да је на тим лепим речима остало, па је то и моје уверење, а то је уверење и свију људи, који знају непристрасно судити и којима је стало до ствари. Истина је и то, да је г. Ненад Барачки при избору у Модошу гласао из чисто својих личних рачуна, а дванаесторица мојих нападача гласали су по добивеном абеу. Није њих руководио никакав виши смер, а кад они сада ствар друкије претстављају, то се и поново купа служе неистином, те нека је то јавно прибележено.

На каквој висини стоје ови моји јавни тужиоци, види се и по томе, што их јавно води један Светозар Теодоровић, даље што им импонује сведоџба о појединим људима, коју изриче један Ненад Барачки.

Оволико у обрану истине.

Мата Косовац.

Трговина.

БУДИМПЕШТА, 25. фебруара 1906. (Брзојавни извештај).

Готова роба.

Раж пре каквоће 13 кр 20 п. до 13 кр. 45 п.
Раж средње каквоће 13 кр. 05 п. до 13 кр. 10 п.
Јечам за храну 13 кр. 20 пот. до 13 кр. 50 пот.
Јечам за кување пива — кр. — п до — кр. — п.
Зоб пре каквоће 15 кр. — п. до 15 кр. 50 п.
Зоб средње каквоће — кр. — п. до — кр — п.
Кукуруз домаћи 10 кр 25 пот до 10 кр. 45 п.

Термин.

Жито за април 1907. 15 кр. 02 п. до 15 кр 04 п.
Жито за октобар 15 кр. 76 п. до 15 кр. 78 п.
Раж за април 1907 13 кр. 66 п. до 13 кр. 68 пот.
Кукуруз за мај 1097. г. 10 кр. 40 п. 10 кр. 42 п.
Репица за август 26 кр. 60 пот. до да 26 кр. 80 пот.

Све од 100 кила

Време.

Према телеграфским извештајима од 26. фебруара може се очекивати суво и хладно време.

Брзојави „Застави“.

Стигли 13. фебруара.

Поравнање са Аустријом.

Будимпешта. Епти Ујшаг јавља о данашњем министарском савету, да је у истом становиште угарске владе у свима питањима прецизирано, како би министар председник при преговорима са аустријском владом и то становиште имао за основу. У месецу марту ће се Векерле већином бавити у Бечу, те неће имати сваком приликом да сазове министарски савет, због чега је било потребно да влада коначно прецизира своје становиште. У политичким круговима држе да је поравнање немогуће али се мора тражити начин, да се однош ај између две државе бар до истока уговора уреди.

Берберски помоћник

млађи, може одма добити место. Плата по заслуги. Требам и једног шегрта.

Славко Поповић,
I 207 1—1 у Бечеју.

ЗА СВОЈУ
кабаничарску радњу
потребујем једног доброг
ПОМОЋНИКА.
Плата по способности Ступити може 1. марта п. р. — Уједно требам два шегрта, који могу одма ступити.
Лука Рајковић,
I. 163 2—3 Károlyfalva.

Винове лозе
Калема са жилама
Калема без жила
Чаба Ђенђ лозе
Чаба Ђенђ калема
Пола милиона американске лозе
по јефтиној цени продаје
Г. Кунст
I. 196 2—10 Каменица.

ТРГОВИНА
МАНУФАКТУРНЕ, ПОМОДНЕ РОБЕ
и ПАМУКА
Макса Розенберга
У ШИДУ
потребује млађег помоћника, вештог продавца. Ступити може одмах.
I. 159 2—2

ЗА СВОЈУ ПАПУЧАРСКУ РАДЊУ
потребујем
2 ваљана момка
који одма могу у радњу ступити а плата је по способности Место трајно.
Душан Путник
I. 127 2—2 у Новом Саду.

ОГЛАС

У Меленцима (торонталска жупанија) где се налази лековито купатило Русанда, а живе до 10.000 становника постојећу

ПЕКАРНИЦУ

заједно са намештајем издајем под кирију. У месту нема конкуренције. Примање односно предавање одмах. Ближа извешћа могу се писмено од мене затражити

Меленци 8. (21.) фебруара 1907
Теофан Јанковић.
I. 193 2—3 трговац.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду